

Torsdagen den 7 mars

Kl. 12.00–12.38  
14.00–15.18

---

### § 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 14 februari justerades.

### Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.01 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 12.15 i väntan på att socialminister Lena Hallengren (S) skulle infinna sig i kammaren för att lämna svar på interpellation 2018/19:101.

### Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 12.15.

### § 2 Svar på interpellation 2018/19:101 om hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer

*Svar på interpellation*

Anf. 1 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att be om ursäkt – jag hade missförstått tiden.

Johan Hultberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att hälsan och livsvillkoren för unga hbtq-personer förbättras samt om det är min mening att forskningen på området bör utökas.

Jag delar Johan Hultbergs problembeskrivning när det gäller hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer. Rapporten från Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, Forte, är viktig eftersom den visar på behov av en ökad medvetenhet kring unga hbtq-personers utsatthet för riskfaktorer och ohälsa. Rapporten pekar också på kunskapsluckor och utmaningar för forskningen. Om forskningen inom området hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer bör utökas är svårt att svara på. Området är angeläget, men det behövs en analys för att kunna säga om det är mer kunskap som behövs.

Regeringens riksdagsbundna mål inom folkhälsopolitiken är att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Målet för hälso- och sjukvårdspolitiken är att befolkningen ska erbjudas behovsanpassad och effektiv hälso- och sjukvård av god kvalitet. En sådan vård ska vara jämlik, jämställd och tillgänglig. Jämlik vård innebär att alla ska erbjudas vård utifrån behov, på lika villkor och med ett gott bemötande oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder, bostadsort, utbildning och ekonomi. Dessa mål är en viktig utgångspunkt för att förbättra hälsa och livsvillkor för unga hbtq-personer.

Det är viktigt att arbetet med hbtq-personers rättigheter sker långsiktigt. Regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck syftar till att stärka arbetet för hbtq-personers situation i Sverige. Strategin utgör ramverket för ett långsiktigt och resultatnriktat arbete. Ett antal fokusområden har pekats ut, och strategiska myndigheter har utsetts för att skapa förutsättningar för ökad kunskap och likvärdigt bemötande. Ett fokusområde är hälsa, vård och sociala tjänster, där bland annat vikten av förutsättningar och möjligheter att uppnå god hälsa lyfts.

En slutsats från Utredningen om stärkt ställning och bättre levnadsvillkor för transpersoners betänkande (SOU 2017:92) är bland annat att arbetet för att förbättra transpersoners levnadsvillkor måste stärkas på ett strukturellt plan med förtydliganden av ansvar och uppdrag till myndigheter. Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

#### Anf. 2 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Låt mig inledningsvis konstatera att tiden för debatten har satts av ministern.

Nog om det. Vi vet att den psykiska ohälsan är ett allvarligt och växande problem, inte minst bland unga och då särskilt bland unga hbtq-personer. De är särskilt utsatta och löper kraftigt förhöjd risk för psykisk ohälsa i form av depression, i form av psykoser – ja, i form av det mesta, tyvärr, inte minst självmordsbeteende.

Den rapport från Forte som ligger till grund för min interpellation pekar på att forskningen är ganska tydlig med de stora hälsoutmaningar som finns för gruppen hbtq-personer, att hälsan – även allmänhälsan, inte bara den psykiska – är sämre liksom att funktionsförmågan många gånger är nedsatt hos dessa personer. Det är kopplat till exempelvis sömnproblem, huvudvärk, migrän och mag- och tarmbesvär.

Forskningsresultaten som finns, som till stor del är internationella, är alltså minst sagt alarmerande. Också svenska studier har visat att homo- och bisexuella män och bisexuella kvinnor har dubbelt så stor risk för nedsatt psykisk hälsa som människor med annan sexuell läggning.

Annars är problemet till stor del att forskningen har bedrivits i Nordamerika eller på andra håll i världen och inte utgått från svenska förhållanden. Detta är något som Forte pekar på i sin rapport. Det finns stora kunskapsluckor, inte minst när det gäller hur det är i Sverige. Vi vet att befolkningsattityder, diskriminering, lagstiftning gällande hälso- och sjukvård och skola och mycket annat påverkar hälsan hos denna grupp. Forte pekar på att det finns stora kunskapsluckor, som behöver täppas till.

Herr talman! Jag tycker att det blir lite märkligt när ministern konstaterar att det finns stora kunskapsluckor men sedan ställer sig frågande till om det behövs mer kunskap. Ett forskningsråd har alltså pekat på allvarliga kunskapsluckor och på att dessa luckor gör det svårt att bedriva ett bra arbete. Om vi inte vet vilka problemen och deras orsaker är och vilka metoder som är bäst att använda för att avhjälpa problemen är det naturligtvis, hur god vilja man än har, svårt att bedriva ett bra arbete.

Det är inte bara den här rapporten som har pekat på brister. Vi har också en rapport från Folkhälsomyndigheten från i fjol, där man tittar på metoderna för att förebygga ohälsa och främja en god hälsa. Slutsatsen även i den rapporten är att det behövs mer kunskap som utgår från svenska förhållanden samt fortsatt utveckling av arbetssätt som vilar på en stabil vetenskaplig grund.

Jag måste därför, herr talman, fråga ministern om regeringen inte tycker att det finns stora kunskapsluckor som behöver täppas till. Jag kan hålla med ministern om att det behöver analyseras vidare om det är mer forskning som behövs eller om det många gånger kanske kan räcka med att man utvecklar de enkäter som Folkhälsomyndigheten gör. Det är några av de rekommendationer som lyfts i Fortes rapport: att man ska inkludera frågor kring hbtq-identitet när man gör befolkningsundersökningar, hälso-kartläggningar i skolan och arbetslivet och så vidare, för att få ett bättre kunskapsunderlag. Men drar ministern ändå inte slutsatsen att kunskapsluckor är ett problem, att de luckorna bör åtgärdas och att regeringen har ett ansvar för detta?

Anf. 3 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Det är naturligtvis så att psykisk ohälsa, som det folkhälso- och sjukvårdsproblemet och den folkhälso- och sjukvårdsutmaning det är, är något vi behöver lära oss mer om. Vi behöver bli kunnigare när det gäller psykisk ohälsa i allmänhet. Hbtq-gruppen är, precis som jag sa i mitt svar, särskilt drabbad av både psykisk ohälsa och konsekvenser som till exempel suicid.

Som jag förstår det gäller dock interpellanten Johan Hultbergs fråga om det behövs mer forskning. Jag fortsätter att ändå vara lite avvaktande när det gäller på vilket sätt vi skaffar oss kunskapen. Det behöver vi göra på många olika sätt.

Det handlar förstås om Folkhälsomyndighetens arbete. De har tittat på och följer frågan om hur hälsan ser ut. Framför allt bland transpersoner är det inte bara så att man inte ser någon förbättring, utan man ser en fortsatt försämring av deras situation.

Frågan handlar både om hur kunskapsläget ser ut och om hur man agerar, inte bara inom hälso- och sjukvården. Jag upplever, redan efter denna korta tid som ansvarig för hälso- och sjukvården, att den psykiska ohälsan alltför ofta hanteras enbart som en hälso- och sjukvårdsfråga. Det är ju i allra högsta grad en samhällsutmaning att fundera över och skaffa oss kunskap om. Vi måste agera på ett sätt som gör att vi förebygger psykisk ohälsa både generellt och specifikt i de grupper som är extra utsatta och drabbade.

Med detta sagt vill jag verkligen tacka för att frågan lyfts. Psykisk ohälsa behöver lyftas ur många olika aspekter. Jag menar att det är vår tids stora folkhälso- och sjukvårdsproblem och därmed också en av de kanske största politiska utmaningar vi står inför. Den är sannerligen inte enkel, just för att den är

så genomgripande; vi kan se den i alla samhällsskikt, sektorer, yrkesgrupper och åldrar. Det är alltså verkligen en utmaning.

Jag är väl medveten om att hbtq-gruppen är särskilt hårt drabbad och utsatt. Vi har frågan om forskning och kunskap, men vi är också sedan ganska lång tid tillbaka medvetna om att det handlar om fördomar, diskriminering, ett stigma och att faktiskt inte känna att man får rättigheter på samma sätt som alla andra.

Många viktiga insatser har gjorts genom åren. Det har handlat om att stå upp för alla människors lika värde och rättigheter på områden som berör just hbtq-personer. Det gäller allt från rätten att gifta sig och adoptera barn till frågor som hanterades under förra mandatperioden, till exempel att ta bort steriliseringskravet. Det finns alltså många frågor som vi vet att vi behöver hantera, där mycket är gjort och mer ska göras.

Kunskap behövs. Det behövs säkert också forskning, men jag vill vara lite mer återhållsam när det gäller hur mycket politisk styrning vi ska ha i väldigt specifika forskningsfrågor. Forskningsmedel finns, och intresset för att forska finns också – frågan är hur den politiska styrningen ser ut. Vårt sätt att förhålla oss till forskning går ut på att den ska vara fri och bedrivas i konkurrens. Den ska också ha en impact, ett resultat helt enkelt, och vara betydelsefull när det gäller hur samhället kan ta emot det resultatet.

Anf. 4 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för utvecklandet av svaret! Ministern lyfter ett jätteviktigt område, nämligen det förebyggande arbetet. Vi är helt överens om att det är grundläggande. Det absolut bästa vi kan göra är naturligtvis att förhindra att människor drabbas av ohälsa och vidta olika åtgärder för att inte bara förebygga ohälsa utan även främja hälsa, vilket tyvärr många gånger glöms bort. Då är det, tycker jag, ett problem att Folkhälsomyndigheten konstaterar att vi har för dålig kunskap om vilka metoder som är effektiva och faktiskt ger resultat när det gäller att förebygga ohälsa och främja hälsa.

Jag har respekt för, och delar egentligen, ministerns uppfattning om att vi ska passa oss för att politiskt styra forskningen. Det finns tyvärr många avskräckande exempel i Europa på regeringar som går åt andra hållet. Men myndigheterna styrs av regeringen, och jag tycker att det vore på sin plats att ministern, till exempel i regleringsbrev, gav Folkhälsomyndigheten i uppdrag att arbeta bättre med att följa upp hbtq-personers hälsostatus och även gav utökade uppdrag till en lång rad berörda myndigheter. För ministern har också rätt i att detta sannerligen inte bara är en fråga för hälso- och sjukvården utan något som en lång rad myndigheter och samhällsaktörer måste arbeta med.

Vi moderater vill till exempel stärka elevhälsan. Vi vill se över skollagen för att säkerställa att alla barn verkligen får den elevhälsa de har rätt till. Det är väldigt viktigt att tidigt fånga upp de barn och unga som mår dåligt. Det forskningen är tydlig med när det gäller hbtq-personer är att ohälsan börjar tidigt.

Vi vet också att dessa personer många gånger löper större risk att utsättas för brott. En viktig fråga är naturligtvis också vad polisen har för

kunskaper och verktyg och hur de jobbar med hatbrott och annat. En väldigt skrämmande siffra är att var femte ung homo- eller bisexuell person har angett att de har utsatts för fysiskt våld av en närstående.

Detta understryker också vikten av att till exempel koppla in socialtjänsten så att de kan vidta tidiga åtgärder. Vi behöver alltså stärka socialtjänsten, något som jag och ministern hade en debatt om för bara någon dag sedan.

Det är alltså en lång rad insatser som behövs. Jag konstaterar att Alliansen tog viktiga steg för att lyfta dessa frågor. Det var Alliansen som sjösatte den första hbtq-strategin. Nu ser jag att den strategin kanske behöver utvecklas och att regeringen behöver ta nya steg för att ta arbetet framåt. Viktiga steg skulle, tror jag, kunna vara att ge i uppdrag att öka kunskapsläget för att täppa till de luckor som finns och helt enkelt utveckla ett bättre såväl förebyggande som behandlande arbete.

Sedan behövs naturligtvis reformer för att till exempel göra hälso- och sjukvården mer tillgänglig. Under den rödgröna regeringens tid vid makten har ju vårdköerna tyvärr fördubblats, och köerna till barn- och ungdomspsykiatri har till och med tredubblats. Detta slår hårt mot den här gruppen, som är i särskilt stor behov av att få hjälp och stöd från barn- och ungdomspsykiatri. Det är alltså viktigt att vi får en ny kömiljard på plats, som återigen kan sätta fokus på tillgänglighetsfrågorna och säkerställa att köerna kan kortas och tillgängligheten till svensk hälso- och sjukvård förbättras.

Jag vädjar till ministern att ta initiativ till att förbättra kunskapsläget, utan att för den skull gå in och styra den exakta fördelningen av forskningsmedel eller annat, och naturligtvis åtgärda de stora strukturella problemen som finns när det gäller tillgänglig hälso- och sjukvård.

Anf. 5 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Frågan breddas nu till att handla om sjukvård och köer. Det kan sannerligen förtjäna egna interpellationsdebatter. Jag hoppas bara att ingen i den här kammaren, på läktaren eller någonstans runt om i våra 21 regioner tror att en kömiljard löser de utmaningar som vården står inför när det gäller att öka tillgängligheten. Vore det så enkelt utgår jag från att politikerna i våra 21 regioner redan skulle ha skapat de incitamenten.

Detta är komplext. I januariavtalet, som är en överenskommelse mellan regeringspartierna, Centern och Liberalerna, ingår en uppdaterad kömiljard som en del, men jag vill påminna Johan Hultberg om att kömiljarden sådan den ursprungligen var hade sina uppenbara nackdelar. Den kom att vrida vården så att den inte alltid skedde efter behov och kom också, tyvärr, att ibland styra lite för mycket till det första besöket snarare än till dem som har återkommande behov. Och återkommande behov kan man verkligen tänka sig att den här gruppen har.

Psykisk ohälsa handlar inte om att få en tid och ett möte och sedan en diagnos och en medicin, utan det handlar ofta om återkommande besök. Inte minst är tidiga besök väldigt viktigt.

Men med detta sagt vill jag också säga att det som gäller den här målgruppen och allt som gäller psykisk ohälsa i grund och botten handlar om att vi har ett fungerande välfärdssamhälle och att vi tillsammans avsätter tillräckligt med resurser, utbildar människor och har de kompetenser som krävs.

Det handlar också om hur vi står upp för alla människors lika värde. Det handlar inte bara om att sjukvården har resurser nog att möta dem. Här gläder det mig att Johan Hultberg och jag, som kanske för en utomstående ser ut att stå på olika sidor av den politiska skalan, ändå ser detta som en gemensam angelägenhet, för detta handlar om att stå upp för att alla människor har ett lika värde.

Det är inte helt ovanligt att vi när vi möter olika företrädare, aktörer, medier och så vidare – jag tänker inte på någon specifik – slås av att det finns en oerhörd samhällsfixering vid hur man ska vara. Det finns en fixering vid hur flickor ska vara, hur pojkar ska vara, vem man ska gifta sig med och inte, vem som ska få skaffa barn, vem som har rätt att finnas på vissa ställen och så vidare. Därför är det viktigt att vi står upp för att alla människor inte bara på papperet och i beslut utan på riktigt har ett lika värde. Där tror jag att vi har otroligt tuffa utmaningar framför oss med tanke på det samhälle och den tid vi lever i.

Vi ser hur högerextremismen breder ut sig runt om i Europa. Det är sannerligen inget som är till förmån för den här gruppen, vill jag säga. Det är ju inte sällan som just hbtq-personer är de som hamnar allra mest i kläm när högerextrema grupper växer och när man talar om vem som ska vara hemma med barn och så vidare. Detta är en fråga i en bred samhällsdebatt, där vi har möjlighet att utifrån våra olika erfarenheter spela en viktig roll.

Regeringen har en strategi, precis som Johan Hultberg säger. Det finns alltid skäl att se om den behöver uppdateras och om vi ska ha nya strategier, men min bild så här långt är att strategin har landat rätt väl. Det är alltid en fördel med långsiktighet och att hålla fast i strategier så att alla de aktörer som ska jobba med dem är väl införstådda med vad de innebär. Jag vill bara väldigt kort nämna att det handlar både om att peka ut strategiska fokusområden och att peka ut ansvarig myndighet. Det handlar alltså inte bara om att ha en ambition.

Det handlar om hälsa, vård och sociala tjänster, där Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen har huvudansvaret. Det handlar om privat- och familjeliv. Det handlar om Regeringskansliet och andra aktörer. Det handlar om kulturområdet och Statens kulturråd. Det handlar om det civila samhället och så vidare. Ett brett arbete pågår, men det finns förstås alltid mer att göra.

Anf. 6 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag och ministern är helt överens om att det mest grundläggande i det här arbetet är att stå upp för alla människors lika värde och individens frihet att vara den hen är. Det är det mest grundläggande i detta. Den ohälsa som drabbar hbtq-personer är till stor del sprungen ur den diskriminering som de möter. De kan inte känna sig trygga i samma utsträckning som personer med annan sexuell läggning eller identitet. De möts av fördomar och så vidare.

Detta arbete är helt centralt. Inte minst är skolan en viktig arena där vi ska förebygga otrygghet och tidigt möta upp med elevhälsa, som jag tog upp i mitt förra inlägg.

Jag tror också att det är viktigt att vi adresserar självmordsfrågan bättre. Självmord är ett problem i vårt samhälle som jag tycker att vi inte alls ger tillräckligt stor uppmärksamhet. Det är en av de vanligaste dödsorsakerna, inte minst bland ungdomar och bland män. Här behövs det mer och bättre

prevention. Det behövs också, enligt min uppfattning, mer suicidforskning.

Jag är stolt över att vi i Moderaterna har prioriterat detta område. Vi har anslagit 40 miljoner kronor mer de kommande åren till suicidprevention och suicidforskning. Vi fördubblar anslaget till Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa. Jag tror att det arbetet är jätteviktigt.

Jag delar uppfattningen att arbetet med de här frågorna behöver ske brett och involvera många aktörer, såväl offentliga som privata. Men jag konstaterar att en hel del av de insatser som ligger i den nuvarande strategin redan har genomförts och att det behövs insatser framåt. I den här debatten har jag lyft fram att det behövs insatser för att höja kunskapsnivån för bättre insatser framåt.

Anf. 7 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Som jag har sagt vid ett antal tillfällen redan: Det är inte relevant att jämföra en övergångsregerings budget med en reservation som M och KD med stöd av SD beslutade om. Däremot blir det naturligtvis relevant att se vad regeringen kommer med under de kommande fyra åren, då man har möjlighet att fatta beslut med politisk inriktning.

Låt mig också säga att vi har kommit en bra bit. Man behöver inte resa så långt i Europa och övriga världen för att se det. Vi har kommit långt, och det är många i hbtq-rörelsen som tittar på Sverige och tänker: Vilken möjlighet att leva ett friare liv! Men vi tycker inte att vi har kommit i mål. Vi har mycket kvar att göra, inte minst när det gäller suicid, psykisk ohälsa och att många inte upplever att de kan bo var de vill i landet. Man flyttar på sig och bor där man känner att det funkar bäst, man tar de jobb där man känner att man är accepterad och så vidare. Det är inte okej.

Även om vi har kommit en bra bit finns det fortfarande mycket kvar i den långsiktiga strategin där vi inte alls är framme. Det är skälet till att jag inte omedelbart säger att vi ska ha en ny strategi. Men vi ska naturligtvis se till att den är uppdaterad och att våra myndigheter hela tiden strävar efter ökad kunskap.

Jag vill säga något specifikt när det gäller just unga hbtq-personer också. Det handlar väldigt mycket om värdegrunden i skolorna. Det handlar om att jobba med sex- och samlevnadsundervisning och om insatser mot hedersrelaterat våld, förtryck och diskriminering. Det är en oerhörd bredd i detta, där våra skolor är oerhört centrala.

Jag vill avsluta med att återigen knyta an till den fråga som interpellanten ställde: Behövs det mer forskning på området? Som socialminister med ett brett ansvar ser jag ofta behov av mer forskning på nästan alla områden, men jag är inte säker på att den väg vi ska gå är att jag går in och pekar ut vad man ska forska på, även om man kan se enskilda utmaningar. Men vi behöver stora resurser till forskning och kunskapsuppbyggnad.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2018/19:61

7 mars

-----

Svar på interpellation

## Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.38 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

## Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

## Frågestund

### § 3 Frågestund

Anf. 8 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av näringsminister Ibrahim Baylan, socialminister Lena Hallengren, statsrådet Anders Ygeman och statsrådet Åsa Lindhagen.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Näringsminister Ibrahim Baylan besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

### *Kömiljarder till vården*

Anf. 9 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Förtroendet för svensk hälso- och sjukvård sjunker. Allt färre upplever att de får vård i tid. Bara varannan svensk uppfattar att vården ges på lika villkor. Svenskarnas förtroende för vården sjunker. Tilltagande missnöje över väntetiderna är synnerligen oroande men knappast förvånande. Med S och MP i regeringsställning har vårdrköerna på bara en mandatperiod fördubblats och till den viktiga barn- och ungdomspsykiatri till och med tredubblats. Det är facit av S och MP:s politik. Det är facit av den avskaffade kömiljarden.

För att förbättra tillgängligheten föreslår vi moderater ett återinfört, förstärkt och utvecklat prestationsbaserat ersättningssystem i form av kömiljarder. Min fråga till socialministern är: När tänker regeringen sätta patienten i centrum i stället för i väntrum?

Anf. 10 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Johan Hultberg för frågan. Hälso- och sjukvård är verkligen något av ryggraden i den svenska välfärden. Det finns väl ingen som känner att man vill vänta i onödan, vänta så länge att det påverkar hälsan och så vidare.

Därför är också en av regeringens allra viktigaste frågor att se till att öka tillgängligheten och korta de köer som finns. Det ser olika ut över landet. Ibland handlar det om specialistvård. Ibland handlar det om primärvård. Men tillgängligheten ska ökas generellt.

Det är också därför en av de viktigaste frågorna i januariavtalet, en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centern och Liberalerna, är att se över hur köerna ska minska och hur en uppdaterad



kömiljard ska återinföras. Det kommer också att krävas många andra insatser.

Jag vill understryka att regeringen och staten kan göra en del, men att de 21 regionerna och landstingen också är oerhört viktiga. Det är viktigt att även de har detta som en av sina prioriteringar.

Prot. 2018/19:61

7 mars

-----

Frågestund

Anf. 11 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Det är välkommet att kömiljarden finns med i januariöverenskommelsen. Jag tolkar det naturligtvis som att S och MP har kommit till insikt om att det var ett stort misstag att avskaffa kömiljarden.

Tack vare att riksdagen sagt ja till Moderaternas och Kristdemokraternas budget finns det redan i år 2 miljarder avsatta för att korta köerna inom vården och förbättra tillgängligheten. Nu är det socialministerns ansvar att sätta kömiljarderna. När kommer ett sådant förslag?

Anf. 12 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Vi ska göra vårt allra bästa från regeringens sida, trots den SD-stödda M-KD-budget som riksdagen beslutade om och som man väl knappast kan kalla ett gediget underlag.

Utmaningen för den samlade hälso- och sjukvården är att det inte räcker med en kömiljard, framför allt inte en som införs på samma sätt som tidigare; vi behöver ha vård efter behov i centrum. Vi måste ha de kroniskt sjuka patienterna för ögonen och se till att vi får en kömiljard som tillsammans med många andra åtgärder bidrar till att människor får en tillgänglig vård.

*Skärpt straff för våldtäkt*

Anf. 13 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! I den nationella trygghetsundersökning som Brå redovisade i januari i år visades mycket dystra siffror, både vad gäller i vilken grad kvinnor utsätts för brott och vad gäller känslan av att inte känna sig trygg vid utomhusvistelse kvällstid. Över var tredje kvinna är rädd för att gå ut på kvällen, och var tredje kvinna i åldern 16–24 år uppgav att de blivit utsatta för sexualbrott. Från 2017 till 2018 skedde det en ökning av sexualbrotten med hela 8 procent.

I samband med att samtliga partier förra året röstade igenom samtyckeslagstiftningen valde Sverigedemokraterna och Alliansen att även rikta ett tillkännagivande om en höjning av normalstraffet för våldtäkt från två till tre år. Regeringen har muntligen sagt att det ska ske en straffskärpning, men det har inte skett.

Min fråga går till näringsminister Ibrahim Baylan. Hur länge ska kvinnor behöva vänta på att få en straffskärpning för våldtäkt av normalgraden?

Anf. 14 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag tackar Katja Nyberg för en väldigt viktig fråga. Mänskors trygghet är oerhört central i ett samhälle. Det kanske är en av de absolut viktigaste kärnuppgifterna för det gemensamma och för rättsväsendet.

Det är mot den bakgrunden som nuvarande regering liksom den förra regeringen har ett sådant fokus på att skärpa straff. Vi skärpte ett trettiotal straff förra mandatperioden. Men det räcker inte med skärpta straff. Man måste också se till att fånga in bovarna och se till att de hamnar inför rätta. Det är mot den bakgrunden vi både stärker och avser att fortsätta stärka polisväsen med mera.

Det tillkännagivande som Katja Nyberg talar om bereds för närvarande i Regeringskansliet. Vi kommer naturligtvis att återkomma med detta när det är klart.

Anf. 15 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Jag välkomnar att regeringen nu äntligen tar tag i det här och att skärpningen är på gång, men med tanke på den otrygghet som kvinnor känner är det ändå märkligt att det har tagit så pass lång tid. När kan vi förvänta oss att detta träder i kraft?

Anf. 16 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Människors trygghet, inte minst kvinnors trygghet, är central för oss. Det är mot den bakgrunden vi har skärpt straff och stärkt polisväsendets och rättsväsendets resurser och kommer att fortsätta göra det. Vi ska anställa 10 000 fler inom polisväsendet de kommande åren för att se till att det här beivras.

När kommer då detta? Det kommer när det är ordentligt berett. Jag tror att det är viktigt att man gör det här ordentligt och ser till att det är en lag som går att följa.

*Elnätets överföringskapacitet*

Anf. 17 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Jag vill vända mig till statsrådet Anders Ygeman. Min frågeställning är: Vad gör regeringen för att öka överföringskapaciteten för el? Vad är på gång, och vad kan vi ytterligare se inom planeringsområdet?

Jag ställer frågan utifrån att det finns starka samhällsekonomiska och kommersiella intressen i att elnätet byggs ut och förstärks. Det är en mycket stark tillväxt på den förnybara elproduktionssidan i dag. Vindkraften håller på att segla upp som den största produktionsgrenen. Men det finns stora geografiska diskrepanser mellan var produktion och konsumtion sker. Det är därför viktigt att vi får till stånd ett system som ökar kapaciteten. Där kommer givetvis Svenska kraftnät att vara en huvudaktör.

Anf. 18 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Först vill jag tacka Per Åsling för frågan. Detta är naturligtvis helt riktigt. Det är avgörande att vi kan öka överföringskapaciteten från norr till söder för att vi ska kunna ha ett effektivt elnät.

Bland de främsta åtgärder vi ser framför oss för att förkorta tiden för att gå från planering till byggande finns den koncessionsutredning som Elisabet Falemo nu leder och som före sommaren ska lämna sitt betänkande till regeringen.

Vi planerar också att, i linje med den energiöverenskommelse vi gjort, avskaffa anslutningsavgiften för havsbaserad vindkraft för att på så sätt se

till att vi ökar produktionskapaciteten i de delar av landet där vi har högst konsumtion.

Det är viktigt att vi klarar att korta tiden mellan planerad utbyggnad av ledningar och den tid som vi kommer i produktion. I dag kan det ta så lång tid som 10–15 år.

Anf. 19 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Just med bäring på Svenska kraftnät och dess roll gjorde Riksrevisionen en översyn. Man kom med en rapport 2016 som sedermera behandlades i näringsutskottet. Här i kammaren gjordes ett tillkännagivande. Poin- ten där var att det är viktigt att en fristående aktör är med och gör de samhällsekonomiska bedömningarna i samband med utbyggnad av nät.

Anf. 20 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det stämmer, precis som Per Åsling sa. Jag har stor förstå- else för att man vill öka den samhällsekonomiska effektiviteten när man gör så stora samhällsinvesteringar som kraftöverföring handlar om. Sam- tidigt är jag lite orolig för att om vi tillför nya organ som ska pröva det är risken att vi också får en förlängning av den tid det tar från idé till produk- tion. Därför måste vi noga överväga om det går att stärka den samhällseko- nomiska effektiviteten och samtidigt förkorta produktions- och byggtiden.

#### *Tillgången till likvärdig cancerbehandling*

Anf. 21 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Hallengren.

I väntan på klartecken att ge specifik immunterapi med en checkpoint- hämmare vid flera cancerformer skickar den offentliga sjukvården svårt sjuka patienter till Aleris Christinakliniken i Stockholm. Men det handlar bara om patienter som kan betala 70 000 kronor i månaden. De får en specialvård på inrådan från sin hemortsklinik.

Det offentliga anses inte kunna betala för vården ännu. Men på EU- nivå är behandlingen godkänd. Det öppnar för privat finansiering och be- handling som är fallet just vid Christinakliniken. Det är därmed den egna plånboken som avgör tillgången på behandling.

Med anledning av det vill jag fråga socialminister Lena Hallengren föl- jande. Hur avser ministern att verka för att tillgången till jämlik och lik- värdig cancerbehandling i samtliga regioner säkerställs och inte avgörs av patienters privatekonomi?

Anf. 22 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Karin Rågsjö, för frågan!

Hälso- och sjukvård i Sverige ska vi finansiera gemensamt, och vi ska ta del av den efter behov. Man ska känna sig trygg med att man får den vård man behöver. Exemplet som Karin Rågsjö beskriver är inte så vi vill se svensk sjukvård utvecklas.

Eftersom det är specifikt cancerfrågan som belyses finns det skäl att påtala att svensk cancersjukvård ändå är ett föredöme. Vi är naturligtvis inspirerade av länderna runt omkring oss. Vi är inte först i allt det vi gör.

Men det finns verkligen anledning att låta cancersjukvården vara en modell för övrig sjukvård med regionala cancercenter och standardiserade vårdförlopp.

Forskningen gör hela tiden framsteg. Vi vet att överlevnaden succesivt ökar. Människor lever med kronisk cancer och så vidare. I grund och botten är svensk cancersjukvård ändå någonting att vara väldigt stolt över. Men vi kan göra mer, även om exemplet som Karin Rågsjö nämner inte ska finnas.

Anf. 23 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Vi har en fantastisk cancervård i Sverige. Det håller jag verkligen med om. Men vi ser också att ojämlikheten ökar.

När man bestämmer sig för vilken medicin som man ska promota runt om i landstingen tittar Sveriges Kommuner och Landsting på det. Verksamhetscheferna vid landets onkologkliniker har kommit överens om att inte ge checkpointhämmare förrän det är bestämt av SKL. Det tar en ganska lång tid. Samtidigt växer hälsoklyftan mellan fattig och rik.

Hur kan vi snabba på processen, helt enkelt?

Anf. 24 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Syftet är att vi ska ha en likvärdig cancervård. Regionala cancercenter är ett sätt att öka likvärdigheten. Det gäller att man delar med sig av den kunskap som finns så att vi ligger i fronten och verkligen anammar den bästa tekniken och de bästa metoderna och ser till att det är de man använder runt om i landet.

Jag understryker återigen att avsikten inte är att det ska fungera på det sätt som Karin Rågsjö beskriver. Det är just därför vi har regionala cancercenter, en långsiktig strategi och resurser att utveckla både metoder och behandlingar. De resurstillskotten fortsätter för att göra det likvärdigt.

*Rätten till personlig assistans*

Anf. 25 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Den som har rätt till personlig assistans ska få det. Det sa statsministern när han läste upp regeringsförklaringen här i kammaren tidigare i år.

Sedan hösten 2015 när de historiskt kraftiga nedskärningarna inom assistansen påbörjades av den S-MP-ledda regeringen har närmare 1 700 personer förlorat sin rätt till assistans trots att de har haft personlig assistans under många år och kanske hela livet.

Rapporter från myndigheter visar att på grund av rådande rättspraxis får personer med omfattande funktionsnedsättning i dag inte det stöd de behöver för att klara sin vardag. Många människor och familjer för en daglig kamp mot myndigheter för att överleva.

Många tillsammans med mig önskar ett förtydligande av vad regeringen menar med att den som har rätt till personlig assistans ska få det. Min fråga till socialministern blir därför: Vilka åtgärder kommer socialministern att vidta för att de som har förlorat sin rätt till assistans under de senaste åren trots ett oförändrat behov av samhällets hjälp ska återfå sin rätt?

Anf. 26 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Pia Steensland, för frågan!

Vi har mötts några gånger i talarstolarna redan nu, och jag antar att det kommer att bli fler sådana möten. Kunskapen har blivit allt större i samhället om personlig assistans. Det är en väldigt viktig fråga. Den engagerar så många fler än dem som de facto får assistans och deras familjer. Det är någonstans ett bevis på att människor ska känna sig trygga med den välfärd vi har.

Pia Steensland är väl bekant med att det har skett i så många steg. Det är en gammal lagstiftning. Vi har behov av att förändra den lagstiftningen för att få en annan rättspraxis. Jag är glad att jag har kunnat presentera åtgärder när det gäller just andning och sondmatning. Det var ett av de första besluten som regeringen fattade så fort möjligheten fanns med januariavtalet på plats.

Det finns sådant i januariavtalet som är väldigt konkret och tydligt och som jag kan nämna här i dag. Det handlar om egenvård, avsmalnat föräldraansvar och att se över huvudmannaskapsfrågan.

Anf. 27 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Det är så många människor, barn, vuxna och familjer, vilkas liv trasats sönder under de senaste åren och i dag. Trots att de har omfattande behov får de inte den hjälp som de behöver för att leva ett värdigt liv. Lagförslaget om sondmatning är efterlängtad. Men det omfattar endast 50 personer. Vi har en akut situation. Min fråga återstår. Vilka akuta åtgärder kommer socialministern att vidta för att alla de som har förlorat sin assistans ska återfå den rätt som borde vara en självklarhet utifrån intentionen med LSS?

Anf. 28 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! När det gäller andning och sondmatning nämner Pia Steensland att det enbart är 50 personer. Det är de facto alla de personer, och i det här fallet är det barn vi talar om, som har stora behov där andning och sondmatning ska vara en grund för personlig assistans. Det är väldigt viktigt för de grupperna.

Jag är väldigt positivt till att vi har haft möjlighet att göra detta. Det är inte okomplicerat hur hela LSS bättre ska svara mot de behov som människor har.

*IVO:s avgifter*

Anf. 29 LINA NORDQUIST (L):

Fru talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Hallengren och handlar om IVO:s avgifter och hur de påverkar människors möjligheter att styra sina liv när de behöver hemtjänst, assistans, avlösarservice, ledsagning eller annat stöd.

Regeringen har beslutat om så höga avgifter för tillstånden och ändringarna i tillstånden att små eldsjälar nu larmar att det hotar hela deras överlevnad. De går i värsta fall i konkurs. Varje ändring kostar 21 000 kronor. Det kan till exempel vara att man behöver en ny chef när någon går i

pension eller blir långtidssjukskriven. Detta kan bli väldigt dyrköpt inte minst för de människor som verkligen behöver ett gott stöd.

Min fråga till statsrådet Hallengren är: Anser regeringen att 21 000 kronor för varje liten ändring är befogat?

Anf. 30 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Linda Nordquist, för frågan!

Regeringen har ingen uppfattning om just 21 000 kronor. Det är däremot viktigt att IVO kan bedriva en verksamhet. Man ska känna sig trygg med att alla de som bedriver en verksamhet inom det så viktiga vård- och omsorgsområdet är seriösa aktörer som klarar av driva verksamhet som lever upp till de kvalitetskrav som vi alla gemensamt ställer.

Det är ett uppdrag som IVO har. De har ganska nyligen också fått i uppdrag att ge tillstånd till ett flertal olika aktörer som tidigare egentligen bara har kunnat etablera sig och möjligen anmäla att de finns. Det är viktigt att arbetet kan fortsätta, men exakt hur IVO utformar sina avgifter har vi ingen uppfattning om från regeringens sida.

Anf. 31 LINA NORDQUIST (L):

Fru talman! Tack, statsrådet Hallengren, för svaret! Regeringen har ingen uppfattning, säger statsrådet. Men regeringen lovade riksdagen tidigare att avgifterna skulle kunna differentieras så att de blev lägre för mindre omfattande verksamheter. Ändå betalar i dag både stora och små verksamheter samma avgift, och det är även samma avgift för både stora och små ändringar. Jag tror att detta gör det motigare att skapa någonting bra, och vi har redan i dag en brist på stöd och valfrihet.

Kommer regeringen att noga följa hur avgifterna drabbar utsatta människor?

Anf. 32 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Frågan var om regeringen tyckte att 21 000 kronor var en rimlig avgift. Det har regeringen ingen uppfattning om, men det är klart att vi noga ska följa frågan. Det är av största vikt att tillsynen fungerar väl men förstås också att de som ska ha tillsynen har råd att vara delaktiga i IVO:s verksamhet. Det tycker jag är två utgångspunkter som vi ska ha framöver.

#### *Statlig service i hela landet*

Anf. 33 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! I regeringens förklaringen sa Stefan Löfven inte bara att hela landet ska leva utan att hela landet också ska växa. De som bor glest måste då ha samma samhällsservice som de som bor tätt.

De statliga bolagen måste, sin affärsmässighet till trots, kunna svara upp mot denna ambition. Postnord, till exempel, gick med stora underskott förra året. Så kan det inte få fortsätta. Samtidigt kunde vi i Piteå-Tidningen i februari i en artikelserie läsa om postutdelningen i vissa delar av Arjeplogs kommun. Hushåll i södra Arjeplogs kommun ska börja få sin post utdelad bara tre dagar i veckan i stället för fem. Invånarna i byn Bellonäs

måste antingen flytta sina postlådor så att de hamnar i brevbärens färdväg 8 kilometer från bostaden eller välja att skaffa en postbox i tätorten 43 kilometer från bostaden.

Vad avser näringsministern att göra för att de statliga bolagen ska svara upp mot regeringens ambition att hela landet ska växa?

Prot. 2018/19:61

7 mars

-----  
*Frågestund*

Anf. 34 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Linus Sköld, för en bra fråga! De statliga bolagen är ganska många, över 40 stycken. Grunden för de allra flesta av dem är just hela landet. Postnord ska naturligtvis finnas där; det finns lagar och förordningar som reglerar detta. Vattenfall, det största statliga bolaget, har hela sin grund i just vattenkraften. Och vi vet ju var den finns. LKAB, ett annat mycket framgångsrikt statligt bolag, finns framför allt i Malmfälten. Jag skulle kunna fortsätta uppräknningen: Svenska Spel, Samhall, Systembolaget med flera.

Det är klart att hela deras förutsättning att växa är just i hela landet. Jag tycker att det därmed är en grundläggande del av affärsmodellen och därigenom också de direktiv som riksdagen har att bolagen finns i hela landet och att hela landet i och med det också kan växa.

Anf. 35 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Tack så mycket, näringsministern, för svaret! En rimlig samhällsservice på landsbygden är inte bara viktig för dem som bor där utan också för de företag som finns där. Det är till exempel viktigt för företags möjligheter att leva och växa på landsbygden att posten delas ut på lika villkor i hela landet.

Hur avser näringsministern att se till att det finns bra förutsättningar för företagande på landsbygden?

Anf. 36 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vår grundläggande hållning när det gäller de här bolagen, som både är infrastrukturbolag och stora tillgångar för svenska folket, är att vi ska fortsätta att äga och utveckla dem tillsammans.

Den stora faran för det som Linus Sköld tar upp är de ibland blint ideologiska idéerna om att sälja av och därmed också helt släppa kontrollen över det som är så oerhört viktigt för hela vårt land, oavsett om det är norra eller södra Sverige. I den delen kan Linus Sköld vara helt säker på att vi kommer att fortsätta att jobba för att utveckla detta i hela Sverige.

#### *Regeringens jämställdhetsmål och mäns våld mot kvinnor*

Anf. 37 EMMA HULT (MP):

Fru talman! I morgon är det den 8 mars. För vissa är det en helt vanlig fredag, och för några av oss andra är det en väldigt viktig fredag. Det är den internationella kvinnodagen i morgon, och därför går min fråga till jämställdhetsminister Åsa Lindhagen.

Det nationella övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt liv. Vi kan bara konstatera att vi har en hel del kvar att göra. För att vi ska nå dit har regeringen sex delmål: en jämn fördelning av makt och inflytande,

ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet och jämställd hälsa. Och så har vi det sjätte delmålet: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Min fråga till jämställdhetsministern är kort och gott: Hur ska regeringen uppnå det sjätte målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra?

Anf. 38 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Tack, Emma Hult, för att du lyfter dessa oerhört viktiga frågor! En av de absolut viktigaste jämställdhetsfrågorna vi har, och ett av de största samhällsproblemen, är våldet mot kvinnor. Det handlar om våld i nära relation, om hedersrelaterat våld och förtryck och om människohandel – några av de mest utsatta människor vi har i vårt samhälle.

Vi behöver ta krafttag mot våld och förtryck. Det finns flera delar i januariavtalet, bland annat, som rör hedersrelaterat våld och förtryck. Det är oerhört viktiga frågor som vi behöver ta krafttag mot. Det finns också ett antal viktiga steg framåt som vi behöver ta när det gäller våldet i nära relationer. En del av detta är att vi ska se till att vi får fler platser på mottagningar för sexualbrottsutsatta, som är en del i våldsproblematiken. Vi behöver också stärka stödet i skyddat boende och se till att vi får fler barnanpassade skyddade boenden.

Anf. 39 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag har också konstaterat att det finns en hel del i januariavtalet, men jag kan också konstatera att det är mer som behöver göras.

En grupp kvinnor som är särskilt utsatta är de som är utsatta för våld och även för tandvårdsskador. Man kan få tänder utslagna, man kan få käkskador och man kan också få nackskador. Här har vi ett snårigt regelverk vad gäller ersättningar. Jag har själv motionerat i denna kammare om att vi ska se över hur ersättningssystemet fungerar. Är det här ett arbete regeringen vill jobba vidare med?

Anf. 40 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Tack för att du, Emma Hult, lyfter kvinnors hälsa! De här två målen har en nära koppling när det gäller de nationella jämställdhetsmålen. Det handlar alltså både om kvinnors hälsa och om våldet.

Det finns i nuläget inget förslag på regeringens bord kring just de frågor du lyfter om exempelvis tandvård. Men det är oerhört viktigt att vi ser till att jämställdhetsfrågorna går in i alla politikområden. De påverkar kvinnors liv på ett väldigt negativt sätt, och det är en av våra absolut viktigaste trygghetsfrågor att kvinnor ska kunna röra sig i sitt eget hem.

Anf. 41 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om att vi talar genom talmannen i kammaren.

*Etableringen av serverhallar och skatten på el*

Anf. 42 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Den 1 januari 2017 sänkte regeringen punktskatten på energi för drift av bland annat stora serverhallar med hela 97 procent ned



till ett halvt öre per kilowattimme. Låt mig säga att jag tycker att det är väldigt bra med sänkt skatt.

Beslutet fick till följd att det blev attraktivt att etablera stora datahallar och datacenter i Sverige. Dessa etableringar är inte minst viktiga i norra Sveriges inland. Tillgången till el finns där, och det finns också tillgång till fastigheter. Det finns gott om plats för att bygga nytt, och det finns också gamla fastigheter som man bara kan flytta in i.

I mitt hemlän, Västernorrland, har många etableringar redan ägt rum och gett upphov till flera nya jobb. De kanske inte är så många i antal, kan man tro, men de ger ganska mycket. Nu har tyvärr Skatteverket ändrat detta och gjort det svårare att få till etableringarna.

Anf. 43 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Jörgen Berglund, för en viktig fråga! Det är som Jörgen Berglund säger, och syftet var alltså just att öka konkurrenskraften för Sverige. Vi har tillgång till enorma mängder ren energi och väl etablerad infrastruktur inte minst för digitala tjänster, vilket gör att Sverige är väl lämpat för detta. Vi har sedermera också sett ganska många beslut om att göra stora investeringar i vårt land, såväl i norr som i Mälardalen och i södra Sverige.

Sedermera har Skatteverket, precis som Jörgen Berglund säger, gjort tolkningen att de som inte direkt själva bedriver verksamheten inte ska kunna tillgodogöra sig detta. Det här är naturligtvis en tolkning som en myndighet gör. Som minister kan man inte lägga sig i det. Vi kommer dock att följa frågan, för vi är väldigt angelägna om att fortsätta få investeringar i vårt land i en verksamhet som är en framtidsverksamhet och som ger jobb och tillväxt i vårt land.

Anf. 44 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Låt mig först tacka näringsministern för att han svarade på den fråga jag inte riktigt hann ställa. Han förstod vart jag var på väg, och jag uppskattar verkligen det.

Jag har en följdfråga. Jag vet att det är Skatteverket som har gjort den här tolkningen. Men är näringsministern och regeringen beredda att titta på om vi behöver göra en lagändring för att få Skatteverket att kanske göra en annan tolkning?

Anf. 45 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det är alltid bättre att försöka tolka varandra rätt än fel.

Detta är en fråga som vi följer i regeringen för att se vilka konsekvenser det får. Jag vet att en del företag som hade tänkt sig detta som affärsmodell nu har stannat upp. Men vi ska komma ihåg att det trots detta sker väldigt mycket investeringar i vårt land. Det är viktigt att ha med sig.

Vi kommer att fortsätta att följa frågan, för vi är väldigt angelägna om att denna sektor fortsätter att utvecklas i vårt land. Det är bra för klimatet, det är bra för jobben och det är bra för tillväxten.

Anf. 46 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Kvinnor dominerar som bekant vården i den offentliga sektorn, där den psykosociala arbetsmiljön ofta brister. De kvinnor som jobbar inom sektorer såsom hemtjänsten, sjukvården eller äldreomsorgen upplever ofta stor stress och underbemanning. En stark plikt känsla uppstår naturligtvis då man inte vill vara frånvarande från jobbet på grund av sina kollegors arbetsbelastning, samtidigt som man ofta jobbar med personer som inte klarar sig på egen hand; det kan vara gamla och sjuka.

På grund av en stark inre ansvarskänsla löper dessa kvinnor stor risk för sjukskrivning längre fram när kroppen och huvudet helt enkelt inte orkar med längre och man till slut går in i väggen. Denna sjukskrivning riskerar att bli långvarig, vilket straffar sig ekonomiskt såväl för den enskilda individen som för samhället i stort.

Mot bakgrund av detta går min fråga till statsrådet Åsa Lindhagen: Vad ämnar jämställdhetsministern vidta för åtgärder för att förbättra situationen för de kvinnor som riskerar sjukskrivning på grund av dålig psykosocial arbetsmiljö?

Anf. 47 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Detta är en väldigt viktig fråga som lyfts. Den handlar också om kvinnors ekonomiska makt. Kvinnor är sjukskrivna i större utsträckning. Kvinnor är mer stressade. Kvinnor tar ett större ansvar för det obetalda hemarbetet, vilket också bidrar till att slå mot kvinnors hälsa. Vi behöver se till att ha en mer jämställd fördelning av arbetet hemma.

Vi behöver också se till att jobba med arbetsmiljön på olika sätt. Där har det pågått ett arbete i den föregående regeringen. Det är en oerhört viktig fråga som lyfts, så det arbetet måste fortsätta.

Anf. 48 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar jämställdhetsministern för svaret.

Vi har pratat om åtgärder och lösningar sedan lång tid tillbaka. Detta är ett välkänt problem som har pågått under lång tid. Själv blir jag ofta kontaktad av personer som jobbar inom yrket och som lider på grund av de svårigheter vi har. När kan de förvänta sig en förändring, med tanke på regeringens politik i dag?

Anf. 49 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! När det gäller de här frågorna finns det ingen quickfix. Men vi behöver driva jämställdhetsarbetet på bred front och på många olika sätt. Arbetslivet är en helt central fråga, precis som frågeställaren lyfter fram, men det hänger också ihop med kvinnors situation i hemmet. Vi behöver alltså jobba så fort det bara är möjligt. Det är svaret.

Anf. 50 JIMMY LOORD (KD):

Fru talman! Berättelserna är många om den vårdkris som Sverige befinner sig i. Det behövs en genomgripande reformering av svensk sjukvård. Vård och omsorg behöver stärkas och förbättras så att alla ska få rätt behandling i rätt tid. Det ska inte vara skillnad i väntetid och vårdkvalitet beroende på vilket landsting du bor i. Vårdgarantin måste uppfyllas. Vårdköerna, som har växt de senaste åren, behöver kortas. Alla ska ha rätt till god vård, var i landet man än bor.

Hälso- och sjukvården är en av de frågor som Kristdemokraterna har prioriterat allra högst. I Kristdemokraternas och Moderaternas budget, som antogs av riksdagen, avsatte vi stora pengar för att stärka svensk hälso- och sjukvård och vända utvecklingen.

Trots att det nu är ganska länge sedan som den här budgeten antogs har regionerna och landstingen fortfarande inte fått sina pengar. Var är pengarna, Lena Hallengren?

Anf. 51 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar så mycket för frågan.

Att arbeta för en allt bättre, mer tillgänglig och ännu tryggare hälso- och sjukvård är en otroligt viktig angelägenhet, både för mig och för Sveriges riksdag men också för 21 regioner eller landsting, vilket ni nu säger, runt om i landet. Det är ju i vardagen besluten fattas som gör att människor upplever att de får en allt bättre vård.

Det är klart att det krävs resurser till detta. Under förra mandatperioden tillfördes många miljarder för att till exempel kunna anställa personal, utbildna personal och göra kompetensutvecklingsinsatser.

När det sedan gäller den konkreta fråga som Jimmy Loord ställer kan man väl ha olika uppfattning om det är väldigt länge sedan som M-KD-budgeten gick igenom med stöd av SD. Att inte bara ha resurser till någonting utan också en idé om hur de ska användas tar förstås lite tid. Snart kommer regeringens vårändringsbudget och vårproposition med ett mycket tydligare svar.

Anf. 52 JIMMY LOORD (KD):

Fru talman! Som nuvarande riksdagsledamot och snart tillträdande regionråd med hälso- och sjukvårdsansvar i Kalmar län är jag förstås angelägen om att de resurser som jag som kristdemokrat varit med och beslutat om här i riksdagen också tillfaller hälso- och sjukvården i landstingen och regionerna.

Jag menar att det nu har gått ganska lång tid sedan budgeten antogs, och tiden går. Finns det inte anledning att snabba på processen, Lena Hallengren?

Anf. 53 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Regeringen fortsätter att prioritera hälso- och sjukvård. Det handlar om resurser och resurstillskott i olika form, inte minst välfärdsmiljarder. Besked kommer att komma inom kort när det gäller hur

resurserna ska fördelas och hur en uppdaterad kömiljard ska se ut. Jag hoppas att Jimmy Loord är överens med mig när det handlar om de brister som fanns i den tidigare kömiljarden.

Jag vill också passa på att använda mina sista sekunder av taletiden till att välkomna Jimmy Loord till en region som styrs av S, C och L – med stor framgång.

*En statlig e-legitimation*

Anf. 54 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! För ungefär ett år sedan presenterade Utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster i en samverkande förvaltning – långt namn men viktig utredning – sitt slutbetänkande. Det överlämnades till statsrådet Ardalán Shekarabi. Nu är det ju Anders Ygeman som i regeringen har ansvar för digitaliseringsfrågorna, så därför går min fråga till honom.

I betänkandet behandlades frågan om en statlig e-legitimation. Med utgångspunkt i statens ansvar för grundidentifiering föreslog utredningen att en statlig e-id ska kunna ges ut i samband med att man utfärdar statliga id-kort. Hur går det med den här utredningen – nog så viktig? Och hur tänker statsrådet arbeta vidare med frågan om en statlig id-handling som kan användas digitalt?

Anf. 55 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det är helt riktigt att det blev förslaget från utredningen. Efter det har dock också 2017 års id-kortsutredning tillsatts för att ta ett mer heltäckande grepp om hur id-kort utges. Den kommer att komma med sitt slutbetänkande till regeringen under innevarande månad, alltså i mars. Efter det är tanken att regeringen ska få ett samlat arbete både för den vanliga, ”manuella” identitetshandlingen och den statliga identitetshandlingen, så att vi kan ha ett ensat arbetssätt för båda.

Anf. 56 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Det låter ju väldigt bra. Det är många som är fundersamma över det faktum att det i Sverige är bankerna som kan utfärda till exempel mobilt bank-id medan staten inte har klivit in i den rollen. I andra länder är det på ett annat sätt. Det hänger delvis samman med att bankerna i Sverige har varit tidigt ute. Men det är bra att det är ett arbete på gång och att det snart kommer förslag.

Slutligen bara en fråga: Hur ser statsrådet på möjligheten och önskvärdheten i att i framtiden kunna erbjuda en statlig e-legitimation?

Anf. 57 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag vill påminna om att även de analoga identitetskorten i Sverige i stor utsträckning ges ut av banker. Men vi har den lite märkliga ordningen i Sverige att vem som helst kan utfärda både analoga och digitala identitetskort. Jag menar att vi bör ha en statlig identitetshandling, både analogt och i den digitala världen, med en väldigt hög nivå av säkerhet. Den borde också vara kopplad till e-IDAS-förordningen i EU så att vi kan identifiera oss digitalt i alla EU:s medlemsstater.

Anf. 58 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Sveaskog är Sveriges största markägare och är ett statligt bolag. Sveaskog får sitt uppdrag från oss politiker, och enligt deras egen tolkning har uppdraget två huvuddelar: en marknadsorienterad och en samhällsorienterad. Vad gäller den marknadsorienterade delen lyckas Sveaskog med råge, men vad gäller den samhällsorienterade delen där naturvärden ingår lyckas inte Sveaskog särskilt bra.

Ore skogsrike i Dalarna är bara ett exempel av många där Sveaskog sviker naturvärden till förmån för produktionen. 23 miljöorganisationer och nästan 40 000 medborgare tycker att Sveaskog ska höja sina naturambitioner, och jag är en av dem. I kampanjen Vår skog kräver de att Sveaskog får sänkta avkastningskrav och att alla skogar med höga naturvärden skyddas.

Min fråga till näringsministern är: Kommer detta att genomföras?

Anf. 59 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det är som bekant så när det gäller Sveaskogs ansvar, inte minst för det hållbara skogsbruket, att det är en del av januariavtalet som ju Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna har undertecknat. Det kommer därför också att vara föremål för ett arbete inom Regeringskansliet, och vi kommer att återkomma med förslag.

Låt mig generellt sett säga att när det gäller Sveaskog och de andra statliga bolagen är det ett krav att man ska agera på ett föredömligt sätt när det gäller hållbarhet. Det är ett krav vi har av många olika skäl. Det är rätt i sak, men vi ser det också som en väldigt viktig del av affärsmodellen för framtiden. Jag tror inte att en verksamhet i längden kan bedrivas ohållbart och ändå vara konkurrenskraftig.

Anf. 60 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Sveaskog har ett internt krav på sig att tjäna minst 1 miljard kronor per år, vilket har lett till att naturvärden har hamnat i skuggan och nedprioriterats. Sveaskog har genom åren sänkt budgeten för naturvärden och blivit av med kompetent och engagerad personal via omorganiseringar. Om Sveaskog på riktigt vill vara en förebild undrar jag varför inte en omorganisering görs där huvuduppdragen som Sveaskog har får finnas i två parallella organisationer.

Anf. 61 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Som sagt är Sveaskog och Sveaskogs göranden och förehavanden föremål för januariavtalet, och vi kommer därmed att återkomma med förslag på förändringar.

Låt mig bara säga att min bild av Sveaskog är att det är ett bolag som agerar ansvarsfullt. Därmed inte sagt att de inte kan göra mer, för det kan de absolut göra, men jag delar inte riktigt bilden av att de inte är ett bolag som tar det här på allvar. Det gör de. Det kan förbättras förstås, men det gör de.

Anf. 62 ANNICKA ENGBLOM (M):

Fru talman! Jag har förmånen att under den här veckan ha med mig två unga damer, Astrid och Sofie från Futuraskolan International Bergtorp i Täby. De sitter uppe på läktaren och vill via mig gärna lyfta en mycket angelägen fråga här i kammaren.

I dagens samhälle lider en av tio av alla barn och ungdomar av psykisk ohälsa. Det är hemska siffror. Psykisk ohälsa är ett väldigt farligt tillstånd, och ju längre tid man lever med det utan att få vård, desto sämre blir man. Målet är att alla som står i kö till barn- och ungdomspsykiatrin ska få hjälp inom 90 dagar, men det är sällan det målet uppnås. Det rapporteras om att barn och ungdomar på olika håll i landet har fått vänta i över ett år innan de får hjälp. Det är allvarligt då vården ska vara lika för alla, och var du bor ska inte spela någon roll.

Astrids och Sofies fråga till statsrådet Hallengren är alltså: Hur ser statsrådet på de enorma köerna till barn- och ungdomspsykiatrin över hela landet, och hur ska man åstadkomma en jämlik vård för alla?

Anf. 63 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack så mycket för frågan!

Psykisk ohälsa är en av de absolut viktigaste frågor som jag håller på med. Vid sidan av frågan om köer och hur vi ska få fler att utbilda sig till att jobba i vården måste vi verkligen titta på hur vi ska jobba med den psykiska ohälsan.

Det är alldeles självklart jätteviktigt med barns och ungas psykiska ohälsa. Men jag vill ändå säga att det här är ett samhällsproblem. Man kan inte möta någon grupp, någon generation eller någon sektor i samhället där inte psykisk ohälsa är alltför omfattande. Det handlar verkligen om att ta sig an det här brett. Det är en fråga för skolan. Hur ser det ut? Hur stressig är situationen? En sådan sak som ämnesbetyg i stället för kursbetyg har diskuterats och utreds, bara för att nämna ett exempel.

Jag tror också att elevhälsan och ungdomsmottagningar kan samarbeta mer. Jag tror framför allt på att man mycket tidigare ska kunna känna att man vet vart man kan vända sig och att man där kan få hjälp.

Anf. 64 ANNICKA ENGBLOM (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det här är ju en fråga lyft av Astrid och Sofie, och den kommer från deras verklighet och vardag. Det finns en frustration hos både dem och, tror jag, alla som lever runt omkring framför allt barn och ungdomar som lider av psykisk ohälsa. De känner en förtvivlan över att man inte får professionell hjälp i tid, och ju längre tid som går ökar också benägenheten för suicid eller för att man inte hanterat sig själv rätt. Barn och unga måste prioriteras.

Anf. 65 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Frågan handlade också om BUP. Jag hann inte med allt i mitt förra svar, och därför vill jag säga att när det gäller barn- och ungdomspsykiatrin ska man såklart känna att man kan vända sig dit. Men det

vore ännu bättre om man kände att det var enklare att komma i kontakt med ungdomsmottagningen och att det verkligen fanns hjälp och stöd att få där så att man inte behöver söka sig till specialistvård utan i stället väldigt tidigt ska kunna få hjälp – när man känner att man inte mår bra och undrar om man verkligen ska behöva må på det sättet och vill prata med en psykolog eller kurator.

Prot. 2018/19:61

7 mars

-----

Frågestund

#### *Insatser för förbättrad psykisk hälsa*

Anf. 66 CLARA ARANDA (SD):

Fru talman! Min fråga är riktad till socialministern.

I dag är den ökade psykiska ohälsan hos vår befolkning ett återkommande ämne. Ojämligheten när det gäller psykisk ohälsa är också en fråga som har färgat debatten. En god och jämlik vård kräver att vi ökar kunskapen om skillnader i psykisk hälsa. Vi ser tydliga olikheter som exempelvis kan relateras till kön där fler kvinnor drabbas av ångest och depression än män. Statistiken visar också att män i större utsträckning tar sitt liv samtidigt som kvinnor står för en högre andel självmordsförsök.

Dessa exempel är endast ett axplock av många olikheter. Med anledning av detta vill jag fråga om statsrådet kan redogöra för vilka insatser som anses vara prioriterade för att kunna möta särskilda behov och förutsättningar i arbetet med att förbättra den psykiska hälsan i samhället.

Anf. 67 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Man kan nästan tro att ledamöterna har gjort upp om det här så att diskussionen kan fortsätta. Det är klart att psykisk ohälsa ska vara en viktig fråga i riksdagens kammare både vid frågestunder och i andra sammanhang.

Det är en fråga som inte bara handlar om hälso- och sjukvården, och det är inte en fråga som bara handlar om ifall det är stressigt i skolan, utan det är verkligen en samhällsutmaning. Jag menar det. Det handlar naturligtvis om hur vi ska skaffa oss mer kunskap om hur det ser ut och varför man mår som man gör. Det finns också en skala, vill jag verkligen säga, när det handlar om psykisk ohälsa och man inte mår bra, helt enkelt, när vi kommer till ett läge där man har en diagnos och löper risk för suicid. Clara Aranda har helt rätt i att när det handlar om suicid är män överrepresenterade.

Det handlar naturligtvis om resurser till kommuner, landsting och om deras förmåga att samarbeta så att det inte spelar roll vem man vänder sig till utan att kommun och landsting kan samarbeta och samverka. Det handlar om resurser för att också kunna se till att den rätta kompetensen finns.

Anf. 68 CLARA ARANDA (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Vi kan konstatera att det här är ett komplext område. Faktum är att vi saknar en seriös plan, en långsiktig strategi, vilket är en helt grundläggande utgångspunkt för arbetet med den psykiska ohälsan i samhället. Därför undrar jag avslutningsvis om regeringen avser att inrätta en långsiktig nationell strategi för arbetet med psykisk hälsa i linje med vad vår tidigare nationella samordnare har föreslagit.

Anf. 69 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag hoppas få återkomma i många sammanhang till inte minst kammaren för att tala om detta.

Det är en viktig del i januariavtalet mellan regeringspartierna, Centern och Liberalerna. Det handlar både om att se till att vi har ett mål när det gäller en kö för barn- och ungdomspsykiatri och att utreda en lättare vårdform, för att man snabbare och enklare ska kunna komma i kontakt med vården när man behöver det vid psykisk ohälsa.

Vi behöver ta ett helhetsgrepp om frågan. Det är, precis som jag inledde med att säga, en folkhälsoutmaning.

#### *Åtgärder mot hederskultur*

Anf. 70 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Samtidigt finns det områden i Sverige där jämställdheten inte alls är särskilt utbredd. Det är områden där tjejer inte får gå ut, inte får bestämma över sina egna kroppar och inte får gifta sig med vem de vill.

Att lyfta upp problemen med hederskulturen har under flera år i den offentliga debatten varit förenat med att man kallas rasist, främlingsfientlig eller att man fiskar i grumliga vatten. För detta har i synnerhet vänsterpartier ett särskilt ansvar.

I morgon är det den 8 mars. Fokus för svensk jämställdhetspolitik måste vara att se till att alla Sveriges kvinnor får ta del av den jämställdhet som har gjort Sverige till ett av världens mest jämställda länder.

Min fråga till jämställdhetsministern är därför: Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att sätta stopp för hederskulturen som slår rot i delar av Sverige?

Anf. 71 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag vill tacka för att de här oerhört viktiga frågorna lyfts fram.

Det är i grunden väldigt enkelt. Det handlar om att mänskliga rättigheter och barns rättigheter ska gälla *alla* i det här landet – punkt.

De här frågorna är uppmärksammade i januariavtalet. Jag upplever också utifrån min tid som kommunpolitiker att det finns en bred uppslutning kring de här frågorna. Det behövs. Vi behöver nämligen ha fokus på det vi ska göra. Det är det vi ska prata om.

Jag ska säga några saker som vi behöver göra. Vi behöver öka kompetensen i fråga om hedersrelaterat våld och förtryck, både i skolan och i socialtjänsten. Det har hänt mycket de senaste tio åren. Men vi behöver fortsätta att öka kunskapen om vad hedersrelaterat våld och förtryck är, hur man hittar inte minst ungdomar som är utsatta och hur man ger hjälp och stöd.

Vi behöver se till att det finns akut skydd. Vi behöver också se till att insatser kan ges i större utsträckning utan föräldrarnas samtycke. Det finns fler saker att säga.



Anf. 72 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Vi har hört rapporter om skolor där det förekommer könssegregation och där simundervisning bedrivs helt i strid med lagen. Vi har också hört om skolor som drivs av personer som Säpo utpekat för rekrytering till våldsbejakande islamism.

Miljöpartiet och Socialdemokraterna har suttit i regeringen de senaste fyra åren och ansvarar för den här utvecklingen.

Hur kan det här få förekomma? Varför sätter politikerna inte stopp för det här? Det är frågor som jag tror att många funderar över.

Fru talman! När bedömer statsrådet att alla hennes nu föreslagna åtgärder kommer att komma på plats?

Anf. 73 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag har inte ens räknat upp alla åtgärder. Jag hann bara med några stycken.

Vi kommer att jobba så fort som möjligt. Det är väldigt prioriterade frågor. En del kommer att ta längre tid. Det gäller bland annat lagstiftningsfrågor. Där är det längre processer. Vi vill skärpa straffen när det gäller de här frågorna. Vi behöver se till att de som riskerar avvisning och är drabbade av hedersbrott får ett ökat skydd.

Det finns andra delar man kan jobba snabbare med. Det ser alltså olika ut. Men frågorna är väldigt prioriterade.

#### *En blocköverskridande digitaliseringsöverenskommelse*

Anf. 74 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Sverige som it-nation har på många sätt en styrkeposition. Vi är bland annat en it-mogen befolkning. Vi har också flera innovativa och konkurrenskraftiga företag som har förstått att framtida konkurrenskraft förutsätter att man ställer om sina affärsmodeller. Vi har också företag som själva ligger i framkant när det gäller utveckling av ny teknik.

Det offentliga Sverige har dock under många år halkat efter. Men den förra regeringen har inte minst genom inrättandet av Digitaliseringsrådet och den nya digitaliseringsmyndigheten tagit flera viktiga steg framåt.

Regeringen har nu ett starkt faktaunderlag. Det finns utarbetade strategier. Flera myndigheter har också själva jobbat aktivt och bra med sin verksamhetsutveckling. Nästa steg måste resultera i handling.

Min fråga till digitaliseringsministern blir därför: Hur ser du på möjligheterna för och behovet av en blocköverskridande digitaliseringsöverenskommelse, liknande energi- och försvarsöverenskommelserna?

Anf. 75 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag vill tacka Joakim Järrebring för frågan.

Jag brinner för att driva på digitaliseringen, i både offentlig och privat sektor. Dock tror jag att försvarsöverenskommelsen och energiöverenskommelsen skiljer sig från digitaliseringsområdet såtillvida att digitaliseringen är i stark utveckling. Därmed är behovet av långsiktiga överenskommelser svagare på digitaliseringsområdet än på exempelvis energiområdet. Teknikutvecklingen går så fort att om du i dag kommer fram till en teknik

som du vill använda om tio år kommer den då sannolikt att vara helt obsolet.

Däremot är regeringen fast övertygad om att jobba tillsammans med hela den anständiga delen av riksdagen för att utveckla svensk digitaliseringspolitik och därmed dra nytta av all den kompetens som finns samlad i riksdagens olika partier.

#### *Äldres ofrivilliga ensamhet och medel till den ideella sektorn*

Anf. 76 MICHAEL ANEFUR (KD):

Fru talman! Ofrivillig ensamhet är en påfrestning för alla, kanske allra mest för de äldre. Många äldre har råkat ut för att deras jämnåriga har dött. De drabbas av sjukdomar, och samvaron minskar. Man blir alltmer ensam och kan känna sig fången i sitt eget hem. Men det finns inte anpassade boenden eller också är de för dyra att söka sig till.

Enligt Socialstyrelsens undersökning uppgav 55 procent av de äldre att de känner sig deprimerade, det vill säga känner ångest och ensamhet.

Med det som bakgrund antog riksdagen KD-M-budgeten. Där avsatte vi 20 miljoner kronor per år för att stimulera den ideella sektorn att engagera sig. Min fråga till statsrådet Lena Hallengren är: Har de 20 miljonerna gjorts sökbara för den ideella sektorn?

Anf. 77 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag vill verkligen tacka Michael Anefur för att han tar upp frågan om ensamhet. Jag upplever att det är en fråga som dyker upp ibland. Då talar alla om den. Men sedan finns det så mycket annat som är viktigt att tala om, och då gör vi det.

Jag ser det som en av mina viktiga frågor att verkligen ta på fullt allvar. Det har handlat mycket om psykisk ohälsa tidigare här i frågestunden. Det här är ett exempel på en grupp som bara på grund av ensamhet drabbas av psykisk ohälsa, med allt vad det innebär.

Det är därför vi har träffpunkter. Det är därför pensionärsorganisationer är viktiga. Det är därför de driver gemensamma projekt för att helt enkelt kunna kontakta och finnas tillgängliga för de äldre som så behöver.

Vi ska naturligtvis se till att de resurser som ställts till den här gruppens förfogande blir sökbara.

#### *Följderna av energiöverenskommelsen*

Anf. 78 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Båtar, samhällen, tåg, bilar, hamnkranar, truckar, ESS och MAX-labb – listan på omställning av el kan göras lång. Samhället förändras, med Skåne som exempel.

Enligt energiöverenskommelsen är målet 100 procent förnybar el till 2040 och att kraftvärme och fossilt bränsle ska fasas ut. De stora städerna gör detta, Malmö till 2025, Stockholm till 2022 och Göteborg till 2030.

Nu kommer signaler om att den gröna skatteväxlingen i januariavtalet kommer att leda till kraftigt höjda skatter. Det kommer att påverka bolag som ställer om. Då kanske vi också blir av med det som är tänkt att vi ska

ha under den korta tiden, då det inte blir lönsamt att driva kraftvärmeverkens till 2025 i Malmö.

Det är redan effektbrist på gång. Jag skulle vilja fråga statsrådet Anders Ygeman om skåningarna och befolkningen i Sydsverige och Sverige behöver vara oroliga för att detta kommer att hända.

Anf. 79 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag vill tacka Ann-Charlotte Hammar Johnsson för frågan.

Nej, är det korta svaret. Vi har i Sverige en överenskommelse mellan fem partier, som omsluter en stor del av Sveriges riksdag, om en stabil energipolitik. Den ska både se till att vi har leveranssäkerhet och konkurrenskraftiga el- och energipriser och att vi ska klara den gröna omställning som ligger framför oss.

Det är också viktigt att vi klarar av att göra en omställning i våra kraftvärmeverk, så att vi lämnar de fossila energislagen bakom oss och går mot förnybar energi. Den utvecklingen ska vi tillsammans – våra två partier och de andra tre partierna i energiöverenskommelsen – driva framåt.

#### *Ett jämförbart uttag av föräldraförsäkringen*

Anf. 80 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Min fråga går till jämställdhetsministern.

Först år 2040 kommer vi att ha ett jämförbart uttag av föräldraförsäkringen. Det kan man se i TCO:s jämförbarhetsindex, som presenterades i veckan. Det gäller vård av sjuka barn och föräldrapenning. Inom politiken kan 20 år i olika frågor vara en ganska kort tid, men här handlar det om flera generationer av föräldrar. Det handlar också om en ojämställdhet som kan förfölja oss under resten av detta århundrade i sådant som pension, ohälsa och plats på arbetsmarknaden.

Utvecklingen mot ett jämförbart uttag har påskyndats. I mitt eget län, Norrbotten, har vi de senaste tio åren gjort en bra resa från att ligga väldigt dåligt till till att nu höra till de bästa länen i landet.

Min fråga till statsrådet är: Vad vill statsrådet göra för att påskynda ett än mer jämförbart uttag av föräldraförsäkringen?

Anf. 81 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Tack för denna oerhört viktiga jämförbarhetsfråga! Vi behöver ett mer jämförbart uttag av föräldraförsäkringen. Detta är på olika sätt kopplat till kvinnors hälsa. Kvinnor tar ett större ansvar i hemmet för att dammsuga, plocka ur diskmaskinen och packa barnens gympapåsar. Alla dessa delar skapar stress och ökade sjukskrivningar hos kvinnor.

Vi behöver få ett mer jämförbart uttag av föräldraförsäkringen. Det behövs dels politiska reformer. Det finns en utredning om föräldraförsäkringen som vi behöver återkomma till. Dels behöver alla i samhället på olika sätt vara med och bidra. Många duktiga arbetsgivare i Sverige ger i dag ett väldigt positivt bemötande till män som vill vara hemma med sina barn.

Detta är även en fråga om barnen och papporna. Denna jämförbarhetsfråga handlar inte bara om kvinnors hälsa utan även om barnens och pappornas relation, något som vi alla har att vinna på.

*Väntetiderna i cancervården*

Anf. 82 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Cancerköerna i Sverige fortsätter att vara orimligt långa. Fyra år efter att Stefan Löfven och Socialdemokraterna lovade att *alla* cancerpatienter skulle få vård inom fyra veckor kan vi konstatera att till exempel patienter med prostatacancer fortfarande får vänta många månader på behandling. Att operationsköerna har fördubblats är ett stort misslyckande.

Min fråga till socialminister Hallengren är: När ska regeringen uppfylla sitt löfte?

Anf. 83 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Som Katarina Brännström såklart vet är det skillnad mellan partiets vallöften och vad man sedan lovar i regeringsförklaringar.

År 2014 hade vi en lite annan diskussion. Då handlade väldigt mycket om ambitionen att korta köer. Regeringen valde dock under förra mandatperioden att inte bara säga att det skulle ske inom fyra veckor utan i stället tala om standardiserade vårdförlopp. Det innebär att det ibland blir det mer än fyra veckor, och många gånger blir det mindre än fyra veckor. Detta säger jag bara för att beskriva att ambitionsnivån är väldigt hög. Den handlar om att ha utgångspunkt i respektive cancerformer och cancerdiagnoser.

Jag hoppas att Katarina Brännström ser alla de framsteg som har gjorts och också känner till hur intensivt arbetet bedrivs på just cancerområdet. Det handlar om att öka överlevnaden, att vara framstående i de olika regionala cancercentrumen och hur den långsiktiga strategin successivt omsätts i praktik och handling.

Jag tycker att därför att det är något missvisande att hänvisa till ett valöfte.

*Villkoren för innovation i Sverige*

Anf. 84 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till näringsminister Ibrahim Baylan.

Svenskt innovationsklimat har länge varit väldigt starkt. I internationella rankningar som rör innovation har Sverige legat i topp. Men i en rankning som nyligen kom – Bloomberg – sjunker Sverige från andra till sjunde plats.

En viktig sak som företagen lyfter upp som kan göra att de fortsatt kan ligga i topp inom innovation är att tillgången till rätt kompetens säkerställs. För detta krävs utbildningsplatser men också bostäder, inte minst hyresrätter i storstadsområdena. Här i Stockholm ska Moderaterna sälja ut 20 000 hyresrätter. I min hemkommun Järfälla stoppar Moderaterna byggandet av 3 000 bostäder. I Danderyd, som länge har varit moderatstyrt, färdigställs just nu noll bostäder.

Vad kommer statsrådet och regeringen att göra för att säkra svensk innovationskraft och tillgången till rätt kompetens?

Anf. 85 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Helene Hellmark Knutsson, för frågan! Det är korrekt att Sverige har tappat i denna undersökning, som är en av fem som har kommit det senaste året. Under just detta år tappade vi i patent.

Men precis som Helene Hellmark Knutsson säger är det här en komplex fråga. Inte minst frågorna om kompetens- och bostadsförsörjning är centrala. Även om vi kan se att Sverige i EU-kommissionens rankning är etta av 28 länder, i Forbes rankning tvåa av 161 länder och i Cornell Universitys trea av 128 länder kan vi inte nöja oss. Vi måste ta dessa tecken på allvar.

Jag är orolig över det som pågår. Regeringen kommer även i fortsättningen att driva på att det byggs hyresbostäder, eftersom det är oerhört centralt. Vi fortsätter med Kunskapslyftet, eftersom kompetensförsörjningen är central. Men jag är genuint orolig över den ideologiska ingången att sälja hyresrätter och därmed begränsa möjligheterna för inte minst företag att kunna ta hit kompetens där den saknas.

#### *Elförsörjningen i Skåne*

Anf. 86 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Skåne står inför en akut elkris. De skånska kommunerna tvingas säga nej till bostadsbyggande och etablering av nya företag. I Trelleborg är Kuststadsprojektet hotat. Elanslutningen i hamnen som förser färjor med el äventyras också. I Lund kräver Max IV och ESS en stabil och trygg elförsörjning. Den pågående elektrifieringen av kollektivtrafiken i Malmö, Landskrona, Trelleborg och Ystad behöver också tillgång till el.

Svenska kraftnät har dock meddelat att Skånes elproblem tidigast kommer att lösas 2027. Detta är ett hån mot skånska elkonsumenter, som har fått betala priset för stängningen av Barsebäck och införandet av elpriszonerna. Skåningarna har rätt till en stabil och trygg elförsörjning. Vad tänker regeringen göra åt detta?

Anf. 87 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tror att Borian Åberg lite grann blandar ihop begreppen i diskussionen. Naturligtvis ska Skåne ha en stabil och trygg elförsörjning, precis som alla delar av landet. Jag är lika upprörd som Borian Åberg över de elnätsföretag som har gjort stora vinster men inte byggt ut elnätet till den grad som man kan ställa krav på.

Jag hoppas att mitt parti, Borian Åbergs parti och de fem övriga partierna i energiöverenskommelsen fortsatt ska kunna jobba framåt för att Sverige ska ha en trygg och stabil elförsörjning i hela landet, inklusive Skåne, och att vi kan bygga ut både elnät och förnybar energi i den takt som krävs.

Anf. 88 MATS WIKING (S):

Fru talman! Jag vill prata lite folkhälsa. Som gammal socialarbetare ser jag att folkhälsan i Sverige inte är så jämlik som vi skulle kunna önska. Var du bor någonstans, om du har ett jobb och om du har en utbildning spelar en avgörande roll för hur din psykiska och fysiska hälsa utvecklas. Runt om i Sverige kan det faktiskt skilja upp till tio livsår mellan människor som vuxit upp i olika miljöer och stadsdelar. Detta problem är inte unikt för Sverige, men denna ojämlikhet är ett problem som vi måste ta tag i.

Min fråga går till socialminister Lena Hallengren: Hur vill regeringen jobba och agera för att göra folkhälsan mer jämlik i Sverige?

Anf. 89 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Mats Wiking, för frågan!

Vi har vid flera tillfällen varit inne på frågan om folkhälsan. Det finns en risk att folkhälsa bara blir resultatet av allt annat som vi gör. Därför gäller det att vi verkligen tänker till. Hur bygger vi upp utbildningsverksamheten? Hur funderar vi över hur vi riktar resurser? Hur jobbar vi med, som det står i januariavtalet, en skattereform för att öka den ekonomiska jämlikheten?

Vi vet att det ser olika ut på olika håll. Om man växer upp i Stockholms innerstad lever man i snitt sju åtta år längre än om man växer upp i någon av förorterna. Så vill vi inte ha det. Det är också skälet till att ett av regeringens mål är att sluta – så som man har beskrivit det – de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Inom en generation känns väldigt långt bort, tycker jag. Det vill jag gärna säga. Jag vill att vi ska göra insatser här och nu, både för att minska ojämlikheten i psykisk ohälsa och i folkhälsan över huvud taget.

#### *Åtgärder mot psykisk ohälsa*

Anf. 90 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Lena Hallengren. Även jag vill ställa en fråga om den psykiska ohälsan, som ökar i alla åldrar i samhället. Det är en aktuell och viktig fråga.

I förra veckan hölls en hearing i riksdagen om psykisk ohälsa i kombination med missbruk. Den psykiska ohälsan diskuterades i *Agenda, Ekdal och Ekdal* och *Studio Ett*. Många får inte den hjälp de behöver.

Ministern har deltagit i hearingen och i medierna, och hon har sagt att psykisk ohälsa är en prioriterad fråga. Men vad betyder det, är det många som undrar. På vilket sätt kommer ministern att angripa frågan den här mandatperioden som skiljer sig från tidigare? Det är viktigt att människor inte hamnar mellan stolarna utan att de får den hjälp de faktiskt behöver snabbt och ...

Anf. 91 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Ann-Christin Ahlberg, för frågan!

Jag vill tacka Anki Ahlberg och hela övriga socialutskottet för den hearing som ordnades förra veckan. Det var en angelägen fråga som togs upp. Det framkom av den uppmärksamhet som frågan väckte och alla samtal som jag fick.

När det gäller psykisk ohälsa finns ett antal saker i januariavtalet som jag tror att jag har nämnt tidigare. Det handlar om en ny vårdform vid lättare psykisk ohälsa. Det handlar också om att sätta upp mål och att våga ha ambitioner för barn- och ungdomspsykiatri. Vi måste titta på folkhälsoutmaningen. Hur ser samhället ut? Hur jobbar vi på arbetsplatser? Hur bidrar skolan till att minska den psykiska ohälsan? Allt detta är viktigt.

Låt mig kort åter anknyta till det faktum att många hamnar lite mellan stolarna, vilket framkom av hearingen. Ibland är det fråga om kommunens socialtjänst, ibland är det regionens hälso- och sjukvård. Det är viktigt att hitta bättre sätt att samverka på ...

#### *Ansvar för barn till svenska IS-anhängare*

Anf. 92 THOMAS HAMMARBERG (S):

Fru talman! Min fråga går till barnminister Åsa Lindhagen. Det handlar om den verkliga aktuella frågan om de svenska barn som finns i läger i Syrien därför att de har varit knutna till vuxna anhängare av IS.

Det är viktigt att frågan får en snar lösning. Det måste finnas en tydlig politik där vi faktiskt tar ansvar för de svenska medborgarna och att vi använder FN:s barnkonvention som riktmärke i behandlingen av barnen.

Jag tror också att det är nödvändigt att titta lite närmare på vad som ska hända när barnen kommer hit. Det måste finnas en sorts samordning mellan de olika institutionerna. Det är redan tydligt att det är oklart vilket ansvar kommunerna kan tänkas ta samt vilket ansvar som frivilligorganisationerna, Rädda Barnen, Röda Korset och andra kan ta. Likaså gäller det vilken instans som ska ha kontakt med Unicef och flyktingkommissarien när det gäller att arbeta med dessa frågor. Hur ska vi samordna arbetet med Säpo?

Anf. 93 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Dessa barn befinner sig i en fruktansvärd situation. Just nu analyserar vi läget. Det är en komplicerad situation rättsligt och säkerhetsmässigt. Svenska myndigheter har inte möjlighet att verka i området.

När det gäller de vuxna är Sveriges hållning att alla som har begått terroristbrott eller krigsförbrytelser självklart ska dömas. Det finns ingen straffrihet. Min kollega inrikesministern är just i dag och diskuterar frågan med andra EU-länder.

Jag välkomnar verkligen att Thomas Hammarberg lyfter fram barnens situation. De befinner sig i ett oerhört svårt läge, och det är därför viktigt att vi har med oss barnperspektivet i dessa frågor.

*Samtal till Vårdguiden åtkomliga på nätet*

Anf. 94 DAG LARSSON (S):

Fru talman! Jag och många andra häpnade och blev djupt upprörda när vi tog del av Computer Swedens avslöjande om att 2,7 miljoner samtal till 1177 Vårdguiden låg öppna på internet för alla människor att ta del av och lyssna på när människor berättar om sina sjukdomar och personliga bekymmer.

Huvudansvaret för att situationen kunde uppkomma ligger på de regioner som valde att upphandla verksamheten, däribland den moderatstyrda Stockholmsregionen.

Jag vill ändå fråga socialministern vilka åtgärder som hon har vidtagit med anledning av skandalen.

Anf. 95 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Dag Larsson, för frågan! Frågan förtjänar verkligen uppmärksamhet i Sveriges riksdag. Det blev minst sagt en medial uppmärksamhet, och ett antal människor runt om i landet blev naturligtvis oroliga och bekymrade och undrade om de kan vända sig till 1177.

Precis som Dag Larsson beskrev är det här en fråga för regioner och landsting som gemensamt organiserar tjänsten. Det var tre landsting med en egen lösning som gjorde att situationen uppstod.

För mig var det viktigt att kalla till mig SKL och berörda parter så att jag kunde försäkra mig, och alla som frågar mig, om att man kan lita på 1177. Svaret är ja. Jag träffade parterna i slutet av förra veckan. Det var företrädare för SKL, Stockholms läns landsting och Inera, den bolagsform som SKL och regionerna har valt för tjänsten.

Jag känner mig trygg med att man har vidtagit de åtgärder som krävs för att vi ska kunna bygga vidare på den framgång som 1177 är.

*Kunskap om diabetes i barnomsorg och skola*

Anf. 96 ERICA NÅDIN (S):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Lena Hallengren.

Diabetesförbundet har länge drivit frågan om ökad kunskapsspridning gällande diabetes och att barn med diabetes ska känna trygghet när de vistas i skolan. I dag finns ett glapp mellan föräldrar till barn med diabetes och pedagoger inom skolan. Föräldrar har länge önskat att själva få lära upp pedagoger inom barnomsorgen och att det ska ges bättre stöd till pedagogerna som tar hand om diabetessjuka barn. Det är svårt för föräldrar att ge färdiga instruktioner till pedagoger om hur stor dos medicin barnen ska ha eller hur den tekniska utrustningen används. Det tar också mycket tid för föräldrar att förklara hur det funkar för just deras barn när personalen byts ut eller när det är ett nytt läsår.

Hur arbetar regeringen med att förbättra pedagogiken och kunskapen hos personalen om diabetes?



Anf. 97 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Erica Nädin, för en fråga som jag kan tänka mig att många känner sig berörda av!

Allt fler får leva med diabetes från tidig ålder. Det beror naturligtvis på hur diabetesen hanteras eller vilken funktionsnedsättning man upplever att den innebär.

Jag utgår från att denna viktiga fråga finns på varje skolledningsagenda. Man ska vara mån om att varje enskilt barn som börjar i barnomsorg, förskola eller skola har en fungerande vardag. Om det sedan innebär stöd för läsa-skriva-räkna eller om det finns andra behov, ska man se till att personalen har den kompetens som krävs för att möta också barn med diabetes. Jag utgår från att frågan finns på agendan, men jag tar med mig frågan och tackar så mycket för den.

Frågestunden var härmed avslutad.

#### § 4 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2018/19:55 Avtal om social trygghet mellan Sverige och Filippinerna

Skrivelse

2018/19:49 Riksrevisionens rapport om försäljningarna av statens aktier i Nordea

#### § 5 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

*den 6 mars*

##### **2018/19:118 Återvändande IS-terrorister**

av *Louise Meijer* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

#### § 6 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

*den 6 mars*

##### **2018/19:351 Beskattning av husbilar**

av *Thomas Morell* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Prot. 2018/19:61  
7 mars  
-----

**2018/19:352 Jämlik cancervård för alla**  
av *Karin Rågsjö* (V)  
till socialminister Lena Hallengren (S)

**2018/19:353 Vargstammen**  
av *Sten Bergheden* (M)  
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

## § 7 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

*den 6 mars*

**2018/19:233 Flygets utsläpp av växthusgaser**  
av *Jens Holm* (V)  
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

**2018/19:236 Kronofogdemyndigheten**  
av *Tony Haddou* (V)  
till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2018/19:237 Kronofogdemyndigheten**  
av *Ulla Andersson* (V)  
till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2018/19:241 Värnskatten**  
av *Lars Beckman* (M)  
till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2018/19:260 Antalet tillgängliga personnummer**  
av *ClasGöran Carlsson* (S)  
till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2018/19:282 Strandskydd**  
av *Kjell Jansson* (M)  
till statsrådet Per Bolund (MP)

**2018/19:293 Kriminella anställda på Arlanda**  
av *Johan Forssell* (M)  
till statsrådet Mikael Damberg (S)

**2018/19:295 Höghastighetståg i januariöverenskommelsen**  
av *Jessika Roswall* (M)  
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

**2018/19:297 Karolinska institutet**  
av *Fredrik Christensson* (C)  
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

**2018/19:291 Förankringsstrategi för framtagandet av en Kinastrategi**  
av *Hans Wallmark* (M)  
till utrikesminister Margot Wallström (S)

**2018/19:299 En tidtabell för framtagandet av en Kinastrategi**  
av *Hans Wallmark* (M)  
till utrikesminister Margot Wallström (S)

**2018/19:298 Svenskt deltagande i E2I**

av *Hans Wallmark* (M)  
till utrikesminister Margot Wallström (S)

**2018/19:307 LMA-kort**

av *Boriana Åberg* (M)  
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2018/19:314 Handel med falska asylhandlingar**

av *Maria Malmer Stenergard* (M)  
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2018/19:306 Säkra länder**

av *Boriana Åberg* (M)  
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2018/19:308 Skatteregler för biltransporter**

av *Boriana Åberg* (M)  
till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2018/19:309 Hyberavdraget**

av *Jessica Rosencrantz* (M)  
till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2018/19:310 Bensinskatt**

av *Jessica Rosencrantz* (M)  
till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2018/19:312 Bekämpning av granbarkborren i naturreservat**

av *Sten Bergheden* (M)  
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

**2018/19:313 En ökning av andelen avslag på ansökan om sjukpenning**

av *Nooshi Dadgostar* (V)  
till statsrådet Annika Strandhäll (S)

**2018/19:317 Marknadsföring av snus och andra tobaksvaror på internet**

av *Johan Hultberg* (M)  
till socialminister Lena Hallengren (S)

**2018/19:322 Sjukförsäkring som stöd i sorgeprocessen**

av *Hans Eklind* (KD)  
till statsrådet Annika Strandhäll (S)

**2018/19:323 USA, Ryssland och INF-avtalet**

av *Hans Wallmark* (M)  
till utrikesminister Margot Wallström (S)

**2018/19:321 Nicaragua**

av *Hans Wallmark* (M)  
till utrikesminister Margot Wallström (S)

**2018/19:320 Produktionsincitament för film i Sverige**

av *Jonas Andersson* i Linköping (SD)  
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

**2018/19:311 Trafikpolisen**

av *Thomas Morell* (SD)  
till statsrådet Mikael Damberg (S)

Prot. 2018/19:61  
7 mars  
-----

**2018/19:325 Instruktionerna för trafikövervakning i polisens regleringsbrev**

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

**2018/19:326 Olovlig andrahandsuthyrning och handeln med svarta hyreskontrakt**

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 15.18.

Sammanträdet leddes  
av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 12.38 och  
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

*/Olof Pilo*

|   |           |
|---|-----------|
| <b>§ 1 Justering av protokoll.....</b>  | <b>1</b>  |
| <b>Ajournering.....</b>   | <b>1</b>  |
| <b>Återupptaget sammanträde.....</b>  | <b>1</b>  |
| <b>§ 2 Svar på interpellation 2018/19:101 om hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer .....</b> | <b>1</b>  |
| Anf. 1 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....  | 1         |
| Anf. 2 JOHAN HULTBERG (M) .....   | 2         |
| Anf. 3 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....  | 3         |
| Anf. 4 JOHAN HULTBERG (M) .....   | 4         |
| Anf. 5 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....  | 5         |
| Anf. 6 JOHAN HULTBERG (M) .....   | 6         |
| Anf. 7 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....  | 7         |
| <b>Ajournering.....</b>   | <b>8</b>  |
| <b>Återupptaget sammanträde.....</b>  | <b>8</b>  |
| <b>§ 3 Frågestund.....</b>  | <b>8</b>  |
| Anf. 8 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....   | 8         |
| <i>Kömiljarder till vården .....</i>  | <i>8</i>  |
| Anf. 9 JOHAN HULTBERG (M) .....   | 8         |
| Anf. 10 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....   | 8         |
| Anf. 11 JOHAN HULTBERG (M) .....  | 9         |
| Anf. 12 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....   | 9         |
| <i>Skärpt straff för våldtäkt.....</i>  | <i>9</i>  |
| Anf. 13 KATJA NYBERG (SD) .....   | 9         |
| Anf. 14 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....   | 9         |
| Anf. 15 KATJA NYBERG (SD) .....   | 10        |
| Anf. 16 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....   | 10        |
| <i>Elnätets överföringskapacitet .....</i>  | <i>10</i> |
| Anf. 17 PER ÅSLING (C).....   | 10        |
| Anf. 18 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....   | 10        |
| Anf. 19 PER ÅSLING (C).....   | 11        |
| Anf. 20 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....   | 11        |
| <i>Tillgången till likvärdig cancerbehandling.....</i>  | <i>11</i> |
| Anf. 21 KARIN RÅGSJÖ (V).....   | 11        |
| Anf. 22 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....   | 11        |
| Anf. 23 KARIN RÅGSJÖ (V).....   | 12        |
| Anf. 24 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....   | 12        |
| <i>Rätten till personlig assistans .....</i>  | <i>12</i> |
| Anf. 25 PIA STEENSLAND (KD) .....   | 12        |
| Anf. 26 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....   | 13        |
| Anf. 27 PIA STEENSLAND (KD) .....   | 13        |
| Anf. 28 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....   | 13        |
| <i>IVO:s avgifter .....</i>   | <i>13</i> |
| Anf. 29 LINA NORDQUIST (L) .....  | 13        |
| Anf. 30 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....   | 14        |
| Anf. 31 LINA NORDQUIST (L) .....  | 14        |
| Anf. 32 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....   | 14        |
| <i>Statlig service i hela landet.....</i>   | <i>14</i> |

|   |    |
|---|----|
| Anf. 33 LINUS SKÖLD (S).....  | 14 |
| Anf. 34 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) .....                    | 15 |
| Anf. 35 LINUS SKÖLD (S).....  | 15 |
| Anf. 36 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) .....                    | 15 |
| <i>Regeringens jämställdhetsmål och mäns våld mot kvinnor</i> ..... | 15 |
| Anf. 37 EMMA HULT (MP).....   | 15 |
| Anf. 38 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) .....                         | 16 |
| Anf. 39 EMMA HULT (MP).....   | 16 |
| Anf. 40 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) .....                         | 16 |
| Anf. 41 FÖRSTE VICE TALMANNEN .....                                 | 16 |
| <i>Etableringen av serverhallar och skatten på el</i> .....         | 16 |
| Anf. 42 JÖRGEN BERGLUND (M) .....                                   | 16 |
| Anf. 43 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) .....                    | 17 |
| Anf. 44 JÖRGEN BERGLUND (M) .....                                   | 17 |
| Anf. 45 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) .....                    | 17 |
| <i>Situationen för kvinnor i vårdyrken</i> .....                    | 18 |
| Anf. 46 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) .....                          | 18 |
| Anf. 47 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) .....                         | 18 |
| Anf. 48 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) .....                          | 18 |
| Anf. 49 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) .....                         | 18 |
| <i>Resurser till hälso- och sjukvården</i> .....                    | 19 |
| Anf. 50 JIMMY LOORD (KD).....                                       | 19 |
| Anf. 51 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                    | 19 |
| Anf. 52 JIMMY LOORD (KD).....                                       | 19 |
| Anf. 53 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                    | 19 |
| <i>En statlig e-legitimation</i> .....                              | 20 |
| Anf. 54 INGELA NYLUND WATZ (S).....                                 | 20 |
| Anf. 55 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....                           | 20 |
| Anf. 56 INGELA NYLUND WATZ (S).....                                 | 20 |
| Anf. 57 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....                           | 20 |
| <i>Sveaskogs ansvar för naturvård</i> .....                         | 21 |
| Anf. 58 REBECKA LE MOINE (MP).....                                  | 21 |
| Anf. 59 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) .....                    | 21 |
| Anf. 60 REBECKA LE MOINE (MP).....                                  | 21 |
| Anf. 61 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) .....                    | 21 |
| <i>Köerna till barn- och ungdomspsykiatri</i> .....                 | 22 |
| Anf. 62 ANNICKA ENGBLOM (M) .....                                   | 22 |
| Anf. 63 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                    | 22 |
| Anf. 64 ANNICKA ENGBLOM (M) .....                                   | 22 |
| Anf. 65 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                    | 22 |
| <i>Insatser för förbättrad psykisk hälsa</i> .....                  | 23 |
| Anf. 66 CLARA ARANDA (SD) .....                                     | 23 |
| Anf. 67 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                    | 23 |
| Anf. 68 CLARA ARANDA (SD) .....                                     | 23 |
| Anf. 69 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                    | 24 |
| <i>Åtgärder mot hederskultur</i> .....                              | 24 |
| Anf. 70 LOUISE MEIJER (M) .....                                     | 24 |
| Anf. 71 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) .....                         | 24 |
| Anf. 72 LOUISE MEIJER (M) .....                                     | 25 |
| Anf. 73 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) .....                         | 25 |

|   |           |                  |
|---|-----------|------------------|
| <i>En blocköverskridande digitaliseringsöverenskommelse</i> .....           | 25        | Prot. 2018/19:61 |
| Anf. 74 JOAKIM JÄRREBRING (S) .....   | 25        | 7 mars           |
| Anf. 75 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S) .....                                  | 25        | -----            |
| <i>Äldres ofrivilliga ensamhet och medel till den ideella sektorn</i> ..... | 26        |                  |
| Anf. 76 MICHAEL ANEFUR (KD) .....   | 26        |                  |
| Anf. 77 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                            | 26        |                  |
| <i>Följderna av energioverenskommelsen</i> .....                            | 26        |                  |
| Anf. 78 ANN-CHARLOTTE HAMMAR<br>JOHANSSON (M) .....                         | 26        |                  |
| Anf. 79 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S) .....                                  | 27        |                  |
| <i>Ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen</i> .....                    | 27        |                  |
| Anf. 80 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) .....                                     | 27        |                  |
| Anf. 81 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) .....                                 | 27        |                  |
| <i>Väntetiderna i cancervården</i> .....                                    | 28        |                  |
| Anf. 82 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) .....                                       | 28        |                  |
| Anf. 83 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                            | 28        |                  |
| <i>Villkoren för innovation i Sverige</i> .....                             | 28        |                  |
| Anf. 84 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) .....                                  | 28        |                  |
| Anf. 85 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) .....                            | 29        |                  |
| <i>Elförsörjningen i Skåne</i> .....  | 29        |                  |
| Anf. 86 BORIANA ÅBERG (M) .....   | 29        |                  |
| Anf. 87 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S) .....                                  | 29        |                  |
| <i>En jämlik folkhälsa</i> .....  | 30        |                  |
| Anf. 88 MATS WIKING (S) .....   | 30        |                  |
| Anf. 89 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                            | 30        |                  |
| <i>Åtgärder mot psykisk ohälsa</i> .....                                    | 30        |                  |
| Anf. 90 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) .....                                      | 30        |                  |
| Anf. 91 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                            | 31        |                  |
| <i>Ansvar för barn till svenska IS-anhängare</i> .....                      | 31        |                  |
| Anf. 92 THOMAS HAMMARBERG (S) .....   | 31        |                  |
| Anf. 93 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) .....                                 | 31        |                  |
| <i>Samtal till Vårdguiden åtkomliga på nätet</i> .....                      | 32        |                  |
| Anf. 94 DAG LARSSON (S) .....   | 32        |                  |
| Anf. 95 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                            | 32        |                  |
| <i>Kunskap om diabetes i barnomsorg och skola</i> .....                     | 32        |                  |
| Anf. 96 ERICA NÅDIN (S) .....   | 32        |                  |
| Anf. 97 Socialminister LENA HALLENGREN (S) .....                            | 33        |                  |
| <b>§ 4 Bordläggning</b> .....   | <b>33</b> |                  |
| <b>§ 5 Anmälan om interpellation</b> .....                                  | <b>33</b> |                  |
| <b>§ 6 Anmälan om frågor för skriftliga svar</b> .....                      | <b>33</b> |                  |
| <b>§ 7 Anmälan om skriftliga svar på frågor</b> .....                       | <b>34</b> |                  |
| <b>§ 8 Kammaren åtskildes kl. 15.18</b> .....                               | <b>36</b> |                  |